

ניצחון של אור

עלון השבת

ישיבת
ירושלים
לצעדי

כיתה קטנה אבל גדולה מחזור מיט

בס"ד ♦ שבת קודש פרשת וילך - יום כיפור ♦ ו' תשרי תשע"ג ♦ עלון מספר 5

זמני השבת - שעון קיץ

מוצ"ש	הד"נ	ירושלים
19:21	18:10	ירושלים
19:22	18:26	תל אביב
19:22	18:25	באר שבע

הפטרה: - הושע י"ז - שובה ישראל

העלון יוצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קידוש השם הי"ד

"לקח טוב נתתי לכם" - הרב שלמה גולדשטיין

בפרשת וילך אומרת התורה: "ויכתב משה את התורה הזאת" (פס' ט') ובהמשך "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפייהם, למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל ופי' רש"י: "את השירה הזאת" - "האזינו השמים עד וכפר אדמתו עמו" "וענתה השירה הזאת לפניו לעד, שהתירתי בו בתורה על כל המוצאות אותי". בפסוקים אלו רבי המשמעות והרמזים לעתיד, מצווה התורה לכתוב ספר תורה. וכדברי הרמב"ם: "מצות עשה על כל איש ואיש מישראל לכתוב ספר תורה לעצמו שנאמר: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" כלומר כתבו את התורה שיש בה שירה זו, לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות" (הל' תפילין, מזוזה וס"ת, פרק ז'. הלכה א'), וכן בספר המצות מצווה י"ח: "כי אין מותר לכתוב את התורה פרשיות פרשיות כי אמנם רצה באמרו את השירה - כל התורה הכוללת זאת השירה". נמצאנו למדים: שירת האזינו היא העד, העדות, על חובתנו לקיים את מצוות התורה, והעונש על ביטולה. אין התורה מתקיימת ללא עדות זו. לכן, חובת כתיבת הס"ת לכל אחד ואחד בישראל נתפרשה בדגש על השירה הזו, שהיא העד או התכלית לכל המצוה. וכ"כ הרמב"ם (בסוף הל' ס"ת): "שהוא העד הנאמן על כל באי עולם שנא' והיה שם בך לעד". בפרשת האזינו נאמר: "וישמן ישרון ויבעט: שמנת, עבית, כשית... (פס' ט"ו) בסיפרי שם, האריך להביא דוגמאות לכך, ובהמשך: "וכן אתה מוצא לפני ימות המשיח שאין עתידים למרוד, אלא מתוך אכילה ושתייה ושלווה". ידוע שמרן הרב זצ"ל כתב באיגרותיו: "מסתפינא מהא דסיפרי: ז"א שמתנע בית כשית אלו ג' דורות שלפני ימות המשיח שנא' בישיעיהו ב': "ותמלא ארצו כסף וזהב... ותמלא ארצו סוסים... ותמלא ארצו אלילים". וישנו קשר הדוק בין סדר קריאת פרשיות השבוע, ובין ימות השנה ומועדיה, פרשת ניצבים, וילך והאזינו נקראות בימי התשובה, ובודאי הן מבטאות את עניין יום הדין, השכר והעונש, לפרט ולכלל. והנה מוצאים אנו, שעיקר ענינו של ר"ה נתפרש ונרמז בתורה בפרשת "והיה אם שמוע", בפר' עקב (פרק י"א פס' ב') "כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה... ארץ אשר ה' אלוקיך דרש אתה, תמיד עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" ובהמשך "והיה אם שמוע" עד "למען ירבו ימיכם על האדמה... כימי השמים על הארץ" ונתבארו הדברים במס' ר"ה דף ח.: "בא' בתשרי ר"ה ל-דנן, דכתיב הראשית השנה ועד אחרית שנה, מראשית השנה נידון מה יהיה בסופה, ממאי דתשרי הוא - דכתיב תקעו בחודש שופר... כי חוק לישראל הוא, משפט... נמצינו למדין שבר"ה אנו נתבעין בעיקר על שלימות ומהות ישיבתנו בארץ ישראל ועל תכליתה. חובתנו לקיים: "אם בחוקותי תלכו, ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם" וברש"י שם: קיום המצוות ושתהיו עמלים בתורה. ונתתי גשמיכם בעתם... ונתתי שלום בארץ... המכנה המשותף לשירת האזינו, פר' בחוקותי, והדין בר"ה הוא "והיה אם שמוע...". גם בפריות אחרי-מות וקדושים, האריכה התורה להדגיש את חובת וקדושת הישיבה בארץ ישראל בתנאי זה: "ולא תלכו בחקת הגוי... ואמר לכם אתם תירשו את אדמתם, ואני אתננה לכם לרשת אותה" עיי"ש. בראש השנה אנו חותמים "ברוך אתה ה' מלך על כל הארץ" עיקר ענינו של יום - אמרו לפני מלכיות, שתמליכוני עליכם. "עלינו לשבח" היא הפתיחה לפסוקי המלכיות, וחבורה כידוע על ידי יהושע בן-נון בכניסתו לארץ, "עודם בירדן אמר להם יהושע: על מנת כן אתם נכנסים לארץ, שתורישו את יושביה" וכו' עקירת ע"ז וכל סומאת "ואם אין אתם מקבלין - באין מים ושוטפין אתכם" (תוספתא סוטה פ"ח-ג). וסדר זכרונותינו - שיעלה לפניו רק לטובה (כהסיפרי בפר' בהוצרות-בהעלותך) וסדר שופרותינו - לתשובה שלימה, באהבה, ולתורה - "ויהי קול השופר הולך וחזק מאוד" ולגאולה - "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול... והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" חג מבורך!

למשפחת כיתה ט/3 שלוחה ברכת שנה טובה כתיבה וחתמה טובה

"שמע בני מוסר אביך"

בתחילת הפרשה נאמר "וילך", שהוא לשון קצת חריג. שהרי בדרך כלל, התורה פותחת ב"וידבר משה אל בני ישראל".

מה פשר ההליכה של משה?

התרגום יונתן כתב שמשה נכנס לאוהל מועד כדי לקבל השראה רוחנית, לפני שידבר עם עם ישראל. אך אפשר לומר שסוד ההליכה של משה הוא סוד התשובה.

משה רבינו מתקדם והולך ומתעלה כדי לדבר עם עם ישראל.

זוהי המשימה והדיבור האחרון לעם ישראל, אך משה דווקא פה מתכוון הולך ומתעלה. כך גם בעל תשובה, צריך שילך ויתקדם ויתעלה ממקום פחות טוב בו הוא נמצא, למקום גבוה מבחינה רוחנית. נמצא שמילת "וילך משה" מרמזת על התשובה.

חיים יפרח אבא של בנימין

"ואל תטוש תורת ארך"

השבת נקראת "שבת שובה" בשל המילה הפותחת את ההפטרה: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך", ויש המכנים את השבת "שבת תשובה", מאחר והיא חלה בעשרת ימי תשובה, בהם אנו מתאמצים לשוב בתשובה שלימה לפני יום הדין. מסופר על יהודי פשוט מכפר קטן באוקראינה, שהבעש"ט שלח את תלמידיו אליו, כדי שילמדו ממנו. תלמידי הבעש"ט הגיעו וגילו יהודי פשוט שאף להתפלל אינו יודע. אך גילו שאותו יהודי מנהל פנקסי חשבונות מול הקב"ה כל השנה. מידי יום כיפור, היה פותח את הפנקס ולהתחשבן עם הקב"ה: רשימת העבירות בטור הימני הייתה ארוכה: שכחתי לבודק, דיברתי לשוה"ר, כעסתי וכו'. אך הטור השמאלי, היה ארוך וקשה לאין שיעור: כל הצרות שפקדו את עמ"י באותה שנה, רשומים היו שם. לאחר שסיים אותו יהודי להקריא את הרשימה, אמר: יש לי הרבה מה לשפר בשנה הבאה. אבל גם לך יש הרבה מה לתקן ביחסך אל עם ישראל, בניך! הוסיף הבעש"ט לתלמידיו, שמיד לאחר החשבון הזה, נפתחו שערי השמים ותפילותיהם של עם ישראל התקבלו. מובן שהסיפור הוא רק סיפור. איננו עורכים חשבונות מול הקב"ה ואיננו מבינים את הנהגתו בעולם, אך כפי שהקב"ה קורא לנו לשוב אליו, כך גם הוא שב אלינו! המדרש מספר כי הקב"ה אומר לעם ישראל: "פתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם..." הקב"ה מבקש מאתנו רק להתחיל, להשתדל והוא כבר יבוא לקראתנו ויעזור לנו להתקרב אליו. נאחל לנו ולכל בית ישראל, שנזכה להתקרב לה' במהלך השנה הקרובה כולה ובפרט בימים אלו של סליחה וכפרה.

שנה טובה! אורית פלס אמא של נתנאל

מאורות הפרשה

ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל ישראל חזק ואמץ וגו' כי אתה תבוא את העם הזה (לא, ז).
וברש"י: "כי אתה תבוא" וגו' - ארי את תיעול עם עמא הדין, משה אמר לו ליהושע זקנים שבדור יהיו עמך הכל לפי דעתך ועצתך, אבל הקב"ה אמר ליהושע "כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ אשר נשבעתי להם" (פסוק כג) תביא על כרחם, הכל תלוי בך, טול מקל והך על קדקדן, דבר (מנהיג) אחד לדור ולא שני דברים לדור (סנהדרין ה.).

ולכאורה נראה שיש סתירה בין דבריו של משה ליהושע, לבין דבריו של הקב"ה אליו. והנראה לפרש, שדבריו של משה הוא על זה הדרך, שאמר לו אם אתה מקבל את ההנהגה ממני עצתי היא שתמלך עם הזקנים שבדור וכו', אבל ברגע שתקבל את ההנהגה מהקב"ה דהיינו שתהיה לך התגלות מאת ה' אז אין אתה צריך להימלך עם הזקנים ויכול אתה ליטול מקל ולהכותם על קדקדם. (מאמר מרדכי - סלונים)

חידות בהלכות שבת עפ"י הספר "פניני הלכה"

1. מי היו הראשונים שהעלו על נס את המוסר בעולם? (סעיף א)
2. מה היה הדגש של העבודה זרה? (סעיף ג)
3. איזו גישה העבודה-זרה שללה מכל וכל? (סעיף ג)
4. מה היה המקור שעל פיו התנהלו האבות באופן מוסרי? (סעיף ג)

"שמירת הלשון" - הלכות לשון הרע, כלל א, סעיף ו'

אפילו אם הוא רואה שמהענין של לא לספר גנאי על ישראל ושאר דיבורים אסורים, יסובב לו הפסד גדול לפרנסתו, בכל זאת אסור לדבר לשון הרע. כגון אם מעסיקים אותו אנשים חסרי יראת שמיים ויפטרו את מי שלא בעל לשון הרע כמותם, ועל ידי כך לא יהיה לו פרנסה לבני ביתו, בכל זאת אסור, כמו שאר לאוין שמחויב לתת כל אשר לו ובלבד שלא יעבור עליהם.

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד

י"ל ע"י כיתה 3/ט ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט תשל"ג כל הזכויות שמורות

הסיפור לשבת

יום כפור מתקרב. ממרחקים נהרו החסידים אל העיר מז'בוז', אל רבם, רבי ישראל הבעל שם טוב, להתפלל במחצתו ולזכות באור קדשו. הם ידעו שכאן התפללות יהיו מרוממות והם יצאו עם 'מזון רוחני' לכל השנה. באותם ימים רב הדרכים היו משבשות ומפתלות. המרחקים בין הערים והעירות היו גדולים מאד, מחירי הנסיעה היו יקרים, עונת הגשמים כבר החלה ולא פעם קרה שהעגלה שקעה בבוץ, ויתלאות רבות היו מנת חלקם של הצועדים בדרך. כל אלו לא הרתיעו את החסידים. הם שמחו לזכות לשהות במחצת הרבי הגדול, והיו מוכנים לשלם על כך כל מחיר. בין ההולכים למז'בוז' היה גם תלמיד אחד, ששכר עגלה ונסע בה לבדו בכל הדרך הארצה. הוא כבר היה קרוב אל היעד כשעצר לנוח מעט. עוד כמה שעות עמדו לפניו לפני שתשקע החמה ויתחיל היום הקדוש, ורק קילומטרים ספורים הפרדו בינו לבין רבו הקדוש. הוא עצר בצד הדרך, הגיש לסוסים מעט תבן ומים, ובצעמו נשכב על הדשא לפוש מעט מעמל הדרך. מבלי משים נעצמו עיניו של התלמיד, ויתנומה נפלה עליו. עיף היה מהדרך הארצה, ולא הרגיש ביצד מנוחתו הקלה הפכה לשנה עמקה. הסוסים המשיכו לעמד בצד, ללעס את התבן ולהמתין בסבלנות - אך בעליהם היה עיף. שעה עברה, גם שעתים ושלוש חלפו... סוף סוף התעורר האיש, פקח עיניו והביט מסביבו. מה זה? מה החשך הזה? כוכבים בשמים! הצום החל! קשה לשער את צערו של התלמיד. כמה כסף הוציא על נסיעה זו! כמה ימים 'בזבוז' על נסיעה זו! כמה טרחות טרח! והכל, כדי להיות עם הרב הקדוש, רבי ישראל בעל שם טוב ביום הכפורים! וכעת - איפה הוא נמצא? באמצע השדה! בלי הרבי, בלי חזן, אפילו בלי מנגן! איזה מין תפלה תהיה לו היום? לא לכך התכונן בשום אופן! והוא היה כה קרוב... בלב שבור נעמד החסיד באמצע השדה והחל להתפלל את תפלות היום בבכי ובדמעות שליש. ידוע ידע ש'ה' שומע תפלות כל אדם, וגם ללא מנגן אין הוא פטור מתפלה. הוא פתח את המחזור, קרא לאט ובכונה מלה אחר מלה, והתפלל ביחידות את כל התפלה. לאחר שסיים את תפלות הלילה והפיוטים, שכב לישן מעט. עם שחר קפץ החסיד ממקומו והחל בתפלות שחרית. שעות ארוכות שפך לבו בתפלה, כשהוא ממרר בבכי על שנגזר עליו להשאר כך לבדו בשדה. כך המשיך גם לשאר תפלות היום, עד ששקעה החמה וכוכבים נראו בשמים. מיד עם תום הצום, מהר החסיד לרתם את סוסיו ולנסע אל מז'בוז'. תוך שעה קלה כבר נצב בפתח בית המדרש, שעדיין היה הומה כמובן בהמוני החסידים והתלמידים שהתאספו מכל קצות הארץ. להפתעתו, מיד עם הכנסו קבל אותו הבעל שם טוב בחיוך רחב ובפנים מאירות: "דע לך" אמר "כי יהודים רבים נמצאים בכפרים, בשדות, בעירות ובכל מיני מקומות מבודדים. לא כלם זוכים להתפלל בצבור, ובנדאי לא כלם זוכים להתפלל אצל רבותיהם. תפלותיך הזכות, שנקאמו בהתרוממות ובלב שלם העלו עמם את כל התפלות של העם הנמצא בשדות. מה שהפסדת מן שלא הגעת לבית מדרשנו, הרוחת כפול כפלים דוקא מתוך הכנעת הלב והדבקות השלמה בה..."

הודעות ועדכונים

הבנים יוצאים לחופשה עד ליום רביעי א' מרחשוון (17/10/12)

חזרה ללימודים בשעה 10:30

הורים יקרים השתתפותכם בפורום חשובה מאוד. נשמח לראותכם פעילים יותר.

שיעורים קבועים בפ"ש ובמוסר מועלים לאתר כל שבוע בימי חמישי. האזנה נעימה.

דבריהם הם זכרונם - הרב מרדכי אליהו זצ"ל

שאלה: האם מותר להריח בשמים ביום הכיפורים? והאם מותר לשפשף מעט את ההדס כדי שיצא ממנו ריח?
תשובה: עיין בשולחן ערוך (תקנו; תקנט, ז) ובכף החיים (שם, ד) שבכל תענית אין להריח בשמים. אבל רבים מהפוסקים סוברים שהיום הכיפורים מותר להריח בשמים כדי להשלים מאה ברכות (כף החיים תריב, לג; משנה ברורה שם ס"ק יח), ובלבד שלא יפריע הדבר לתפילה, דהיינו שלא יריחו זאת באמצע התפילה.

ומהדין מותר לשפשף את ההדס בידו כדי שיצא ממנו ריח.

"וחתמנו בספר החיים"

"ידעתי כי אחרי מותי כי השחת תשחיתוך". משה
בנאמו האחרון מודיע לבניי בידיעה גמורה אני
יודע שאחרי מותי אתם לא תמשיכו ללכת בדרך
הישר! ניתן ללמוד שני דברים חשובים מאמירה זו
הראשון: למרות שאנו יודעים שהמצווה לא יקיים
את הציווי יש מטרה בציווי ויש לו חשיבות מצד
ההדרכה שאדם אחראי על מעשיו ויש לו בחירה
חופשית. משה מצווה ומזהיר ומראה לכל אדם
שתמיד ניתנת לו האפשרות לבחור אפילו שהאמירה
היא "ידעתי" עדיין יש פתח לבחירה. והשני: משה
יודע שכשהוא בסביבה קיימת מציאות מיוחדת
המונעת את החטא אך לאחר מותו המציאות
תשתנה והעם יתמודד עם קשיים חדשים בארץ
כנען, ולכן מודיע להם את גודל האחריות עד כאן
היו ארבעים שנים של הכנה לכניסה לארץ, תהליך
של למידה מונחת ומכאן על בניי לקחת את הכלים
שלמדו ולהשתמש בהם. למרות ש"ידעתי" בודאות
שיהיו נפילות אני נתתי לכם את הכלים להמשיך
ולהתרום מתוך כך. בפרוס עלינו יום הכיפורים
ואחריו חופשה ניתן להשתמש בכלים אלו להתחזק
גם בזמנים שבהם אנו ללא מנחה צמוד.
שנה טובה וגמר חתימה טובה אוהבכם יצחק סג"ל

יום הכיפורים הוא יום הכפרה, המחילה והסליחה לישראל.
משמעות המילה "כפרה" היא ניקיון, כלומר: החטא נמשל
ללכלוך והתשובה היא העברת הלכלוך. בדרך כלל אנו נוטים
להבין זאת כמשל, הרי עיקר החטא הוא העבירה על מצוות
ה', ועיקר התשובה היא הבעת החרטה וריצוי פני ה'! אך
המקובלים, ואור החיים בתוכם, לא ראו זאת כלל כמליצה.
חז"ל במסכת אבות (ד,יא) אמרו: "העושה מצווה אחת קנה
לו סניגור אחד, והעובר עברה אחת קנה לו פרקליט אחד".
משמעות הדברים היא שהעבירה איננה רק אי-ציות למלך,
אלא היא פגם ממשי במציאות שצריך לנקותו. לזאת אמר
ירמיהו (ב,יט): "תיסרך רעתך", כלומר הייסורים באים
מהחטא בעצמו ולא רק כעונש על אי-ציות, וכן בתשובת דוד
נאמר (שמ"א יב,ג): "גם ה' העביר חטאתך, לא תמות",
כלומר: אין די בסליחת ה' לדוד על מעשהו, אלא ה' צריך
להעביר (=להשמיד) בצורה אקטיבית את החטא. זוהי עבודת
יום הכיפורים במקדש. אם בימינו עיקר העבודה באה לידי
ביטוי בהרהורי הלב בתפילה, הרי שבבית המקדש עיקר
העבודה באה לידי ביטוי דווקא במעשים. כנגד עבירות
מציאותיות שפגמו במציאות, דרושה כפרה מציאות. ואת
השעיר משלחים בפועל אל ארץ גזרה.

על דרך המשל

בתפילת מנחה של יום הכיפורים, אנו נוהגים לקרוא את המפטיר מספר יונה.
סיפורו של יונה הוא משל לתפקידו של עם ישראל: לספר לעולם כי יש דרך להינצל מהמשבר המתרגש על פתחו
ולהגיע לחיים שלווים ומאושרים. בדומה ליונה שבוחן את משימתו לפי שכלו הישר וקובע כי תושבי נינווה לא
יקשיבו לו, כך גם אנחנו, ביודעין או שלא ביודעין, ממאנים לממש את השליחות שניתנה לנו. אך כפי שגילה יונה
על בשרו, לא ניתן לברוח מתפקידו הייחודי של כל פרט במציאות. לשווא אנו מנסים "להימלט באניות" למקומות
מפלט שונים. כפי שכוחות הטבע התלבשו באותה סערה אימתנית כדי לאלצו לבצע את משימתו, כך מתלבשים
אותם הכוחות בשכנינו במטרה לעורר אותנו לשחרר את הפקק שמעכב את התפתחותה הרוחנית של האנושות.
כמו בין המלחים על סיפון האנייה בסיפור, מתפשטת ההכרה בקרב רבים שהיהודים נושאים באחריות לכל הרע
בעולם. חוסר מימוש ייעודו של עמנו, הוא השורש הרוחני לכך. והרי כבר נאמר בגמרא: "אין פורענות באה
לעולם אלא בשביל ישראל". דווקא ביום הכיפורים, תקופה שבה מקובל לעשות "חשבון נפש", עלינו לעצור לרגע
ולתהות מה הסיבה לצרות שפוקדות אותנו במפנים ומבחוץ? לאן אנו מתקדמים? ולבדוק שוב את דרכינו. דבר
אחד בטוח, המהלך בו נקטנו עד כה, רק הולך ומחריף את מצבנו. אם ברצוננו לגרום לשינוי פני הדברים, עלינו
לשוב את הגרעין הפנימי שלנו כעם. כשנגלה את האהבה בינינו ונעביר את שיטה לעשות זאת לכל העולם, הגוף
האנושי יחזור לתפקד בהרמוניה בין כל אבריו, וגם המציאות הנראית לעינינו תשתנה לטובה.

גמר חתימה טובה - בכללות עם ישראל אמן